

УДК 378.147:81'255:004

Ігнатенко Вікторія Дмитрівна,
кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри
романо-германської філології та перекладу,
Білоцерківський національний аграрний університет,
fr.victoria_ignatenko@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті проаналізовано ситуацію сучасного ринку перекладацьких послуг в Україні та визначено його основні тенденції. Відповідно до визначених у статті умов розвитку ринку перекладацьких послуг виокремлюється важливий вектор професійного розвитку майбутнього фахівця з перекладу, що неодмінно пов'язаний з використанням сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх філологів, а саме машинного перекладу та систем автоматизованого перекладу. У статті чітко розмежовано поняття машинного перекладу та перекладу на основі CAT-програм, які кардинально відрізняються один від одного та вимагають різної участі людини-перекладача у процесі перекладу. У разі машинного перекладу перекладач виконує функцію постредактора на різних рівнях (від повного до часткового), у той час як із системами автоматизованого перекладу перекладач – активний суб'єкт перекладацького процесу, якому CAT-системи лише допомагають, асистують при здійсненні перекладу та значно заощаджують час. У статті увагу зосереджено саме на перекладі за допомогою CAT-програм, оскільки саме такий переклад наразі є пріоритетними у замовників на ринку перекладацьких послуг. Виходячи із цього, студент має володіти необхідними теоретичними знаннями та уміти використовувати такі технології, щоб бути конкурентоспроможним на сучасному ринку праці. CAT-програма функціонує на основі перекладацької пам'яті, яка формується із цілих речень і їхнього перекладу як пари сегментів, відповідно до якої перекладацька одиниця складається з оригіналу і речення мовою перекладу. Серед великої кількості сучасних автоматизованих систем перекладу лідерами на ринку є система Trados, компоненти якої проаналізовані в цій статті з позицій позитивного впливу на перекладацький процес, зокрема перекладацька пам'ять, термінологічна база та словник автозаповнення. Також у статті проаналізовано переваги та недоліки використання сучасних інформаційних технологій, передусім систем автоматизованого перекладу, у перекладацькій практиці.

Ключові слова: CAT-програми; підготовка майбутніх перекладачів; машинний переклад; система Trados; перекладацька пам'ять; перекладацький ринок.

Ігнатенко Вікторія Дмитриевна,
кандидат педагогических наук,
заведующая кафедрой романо-германской филологии и перевода,
Белоцерковский национальный аграрный университет,
fr.victoria_ignatenko@ukr.net

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ

В статье анализируется ситуация современного рынка переводческих услуг в Украине и определяются его основные тенденции. В соответствии с определенными в статье условиями развития рынка переводческих услуг выделяется важный вектор профессионального развития будущего специалиста по переводу, который непременно связан с использованием современных информационных технологий в подготовке будущих переводчиков, а именно машинного перевода и систем автоматизированного перевода. В статье четко разграничивается понятие машинного перевода и перевода на основе CAT-программ, которые кардинально отличаются друг от друга и требуют различного участия человека-переводчика в процессе перевода. В случае машинного перевода переводчик выполняет функцию постредактора на разных уровнях (от полного до частичного), в то время как с системами автоматизированного перевода переводчик – активный субъект переводческого процесса, которому CAT-системы только помогают, ассистируют при осуществлении перевода и значительно экономят время. В статье внимание сосредоточено именно на переводе с помощью CAT-программ, поскольку именно такой перевод на данный момент является в приоритете у заказчиков на рынке переводческих услуг. Исходя из этого, студент должен обладать необходимыми теоретическими знаниями и уметь использовать такие технологии, чтобы быть конкурентоспособным на современном рынке труда. CAT-программа функционирует на основе переводческой памяти, которая формируется из целых предложений и их перевода как пары сегментов, в соответствии с которой переводческая единица состоит из оригинала и предложения на языке перевода. Среди большого количества современных автоматизированных систем перевода лидерами на рынке является система Trados, компоненты которой проанализированы в данной статье с позиций положительного влияния на переводческий процесс, в частности переводческая память, терминологическая база и словарь автозаполнения. Также в статье анализируются преимущества и недостатки использования современных информационных технологий, в особенности систем автоматизированного перевода в переводческой практике.

Ключевые слова: CAT-программы; подготовка будущих переводчиков; машинный перевод; система Trados; переводческая память; переводческий рынок.

Ihnatenko, Viktoriia,
PhD of Pedagogic Sciences,
Head of the Romance and Germanic Philology
and Translation Studies Department,
Bila Tserkva National Agrarian University,
fr.victoria_ignatenko@ukr.net

USE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES FOR TRAINING PHILOLOGISTS

The article analyzes the situation of the modern translation services market in Ukraine and identifies its main trends. In accordance with the conditions of the development of the translation services market defined in the article, an important vector of professional development of the future translation specialist is highlighted, which is necessarily connected with the use of modern information technologies for training philologists, namely machine translation and automated translation systems. The article clearly differentiates the concept of machine translation and translation based on the CAT-programs, which are radically different from each other and require different involvement of the human translator in the translation process. In the case of machine translation, the translator performs the function of post-editor at different levels (from full to light), while with automated translation systems, the translator is an active subject of the translation process, where the CAT systems only assist, assist in the translation and significantly save time. The article focuses on the translation with the help of CAT-programs, because such translation is currently a priority for customers in the translation services market. On this basis, the student must possess the necessary theoretical knowledge and be able to use such technologies to be competitive in today's labor market. The CAT program operates on the basis of translation memory, which is formed from whole sentences and their translation as a pair of segments, according to which the translation unit consists of the original and the sentence in the language of translation. Among the many modern automated translation systems, Trados is the market leader, whose components have been analyzed in this article from the standpoint of a positive influence on the translation process, in particular translation memory, termbase, and the autosuggest dictionary. The article also analyzes the advantages and disadvantages of using modern information technologies, namely automated translation systems in translation practice.

Key words: CAT programs; future translators training; machine translation; Trados system; translation memory; translation market.

Постановка проблеми. У зв'язку з розвитком міжнародних відносин та інтеграцією України в європейське і світове політичне та економічне співтовариство роль перекладацької діяльності є надзвичайно важливою. Науково-технічний прогрес охоплює практично всі сфери життя, зростає кількість різного роду контактів не лише між державами, але і між різномовними спільнотами людей, у тому числі професійними. Інформаційний простір сьогодні не знає жодних меж. Різноманітність сучасного світу передається сучасними засобами інформації в інтерпретаціях числен-

них учасників єдиного інформаційного міжнародного простору, у центрі якого перебуває постать медіатора — перекладач. За таких умов життя роль перекладацької діяльності як засобу комунікації та підтримки економічних, суспільно-політичних, наукових, культурно-естетичних та інших відносин у світі значно зростає.

Останні десятиліття підготовка перекладачів у закладах вищої освіти України динамічно розвивається. Збільшення обсягу документів для перекладу та диверсифікація вимог до фахівців з перекладу призводять до постійних змін на перекладацькому ринку. Уявлення про перекладацьку діяльність кардинально змінюються, ускладнюється професійна модель сучасного перекладача, тому логічно стає модернізація самого процесу підготовки майбутніх перекладачів.

Сьогоднішня ситуація на перекладацькому ринку перекладацьких послуг характеризується такими особливостями: велика кількість гравців на ринку, що породжує велику конкуренцію і вимагає високого професіоналізму від учасників ринку, подруге, менше монополії на перекладацькому ринку сприяє активному його розвитку, зокрема можливість працювати фрилансером, при цьому, по-третє, учасникам ринку важко домовитися між собою, відсутня єдина платформа для уніфікації принципів перекладацької діяльності, що різко відрізняє український перекладацький ринок від зарубіжного (Бондаренко, & Струк, 2014).

Водночас з'являється більша кількість текстів спеціального характеру, переклад яких вимагає від перекладача ґрунтовних знань в певній предметній галузі. Сучасному перекладачеві-професіоналу, як правило, вузька спеціалізація недоступна, і йому доводиться мати справу з текстами найрізноманітнішої тематики. Навіть якщо він займається перекладом в, здавалося б, вузькій сфері, наприклад, працює перекладачем на сільськогосподарському підприємстві, йому доводиться перекладати, крім інформації, що стосується сільського господарства, контракти з закордонними постачальниками, рекламні матеріали і т. ін. Інакше кажучи, він буде займатися технічним, економічним, юридичним та іншими видами перекладу. Тематичне розмаїття текстів для перекладу супроводжується і їхнім стилістичним різноманіттям (Зінукова, 2014).

При цьому аналітики одностаїні, кажучи, що кількість документів, які потребують перекладу, виросте в найближчі десять років. Правда, думки з приводу конкретних обсягів розходяться. Різноманітність сучасного світу передається сучасними засобами інформації в інтерпретаціях числен-

манітність мов, викликана розширенням меж Євросоюзу, призведе, наприклад, не тільки до збільшення кількості перекладів таких документів, як протоколи або законопроекти всередині організацій Євросоюзу. Воно призведе також до посилення попиту на переклади завдяки торговельним компаніям і підприємствам, оскільки відповідно до постанови Євросоюзу (Директива 79/112 / ЄС, 2006) вся технічна документація повинна бути перекладена національними мовами.

Глобалізація і пов'язане з нею зростання зумовлять колосальне піднесення в так званих секторах GILT (глобалізація, інтернаціоналізація, локалізація і трансакція). Європейський союз асоціацій перекладацьких компаній (EUATC) вважає, що на ринку перекладів в найближчі роки очікується щорічне зростання приблизно на 5 %.

У такому контексті годі й говорити про те, наскільки зміниться роль і участь перекладача у міжмовній комунікації, яку важливу роль матиме переклад та як зміниться компетентність перекладача у конфронтації з великим обсягом та різноманіттям текстів для перекладу. Таким викликом у майбутньому зможе протистояти лише той перекладач, який зможе доповнити та включити у свою компетентність уміння володіти машинним перекладом та / або автоматизованими системами перекладу («кішки» або CAT-системи, тобто програми, які використовують технологію пам'яті перекладів (*TM* — translation memory)).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями машинного перекладу займалися такі українські та російські вчені, як А. С. Ольховська, Н.В.Зінукова, О. Бондаренко, Т. Струк, А. Васильєв, О. І. Бабина, М. Сисойкіна, А. Б. Кутузов, А. Л. Семенов, Н. М. Соболев, С. Саржевський, М. Романишин, а також зарубіжні вчені Каспарс Клявінш, Bowler L., Kenny D., Gabr M., Zetzsche J., Lagoudaki E., Дж. К. Катфорд та інші. Зокрема, А. С. Ольховська стверджувала, що на сьогодні існує необхідність у реформуванні процесу підготовки майбутніх перекладачів, передусім з урахуванням необхідності навчання машинного перекладу та побудови ефективної методики навчання перекладу (Ольховська, 2016). Л.М. Черноватий у своєму посібнику «Методика навчання перекладу» неодноразово підкреслює застарілість програм та невідповідність програм підготовки фахівців з перекладу високим вимогам ринку (Черноватий, 2013). Отже, вчені-лінгвісти та методисти наголошують на необхідності доповнення переліку компетентностей майбутнього перекладача здатністю

використовувати у своїй перекладацькій діяльності новітні інформаційно-комп'ютерні технології для здійснення перекладу.

Таким чином, **мета статті** — аналіз сучасної ситуації перекладацького ринку та визначення ролі та особливостей машинного перекладу та автоматизованих систем перекладу, зокрема на прикладі роботи з системою перекладів SDL Trados, яка забезпечить підготовку сучасного конкурентоспроможного перекладача в умовах сучасних змін на ринку перекладацьких послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження. Насамперед варто визначити основні відмінності автоматизованих систем та машинного перекладу.

Машинний переклад (Machine Translation) — це переклад з однієї мови на іншу за допомогою комп'ютерної програми. Програма підбирає зі словника еквівалент слова і вставляє його в текст перекладу. Найчастіше програма вибирає більш вживані слова і словосполучення, що може значно спотворити текст через нечітке «розуміння» контексту машиною. На сьогодні машинний переклад набирає стрімких обертів і функціонує як на відомих движках, таких як Google translate, так і використовуючи движки Bing (Microsoft Translator), DeepL, PROMPT, SYSTRAN. Машинний переклад неодмінно підкреслює необхідність присутності на ринку перекладацьких послуг постредактора як важливого виконавця функції «презентації» кінцевого продукту (перекладеного тексту) клієнту після повного (Full post MT) чи часткового (Light post MT) редагування машинного перекладу (Дем'янов, 2019).

Що стосується систем автоматизованого перекладу — це системи або програми, які мають на меті допомагати перекладачеві виконати переклад. Ці програми допомагають заощадити час, підключаючись до електронних словників і пропонуючи великий вибір відповідних слів. Також вони перекладають і вставляють деякі фрази, які були задані перекладачем для тієї чи іншої тематики або напрямки перекладу і які повторюються. Дані програми дуже зручні для роботи з великими проектами, в яких періодично повторюється текст або ж дуже схожий, з незначними змінами. Він їх знаходить і автоматично підтягує у заданий сегмент перекладу, скорочуючи час на пошуки і копіювання тексту при роботі в звичайному текстовому редакторі (Lagoudaki, 2006).

Основа даних систем побудована на пам'яті перекладу (translation memory) — базі даних, яка зберігає попередні роботи з метою їх можливого

повторного використання, а також швидкого пошуку за наявним вмісту (Кутузов, 2007).

На сьогодні існує багато різновидів CAT-Tools (Computer-Aided Translation), або в народі просто «кішок», які відрізняються інтерфейсом, типом зберігання (хмарним або стаціонарним), з різними додатковими модулями додаткової перевірки орфографії та інше (Бондаренко, Струк, 2014).

Відповідно машинний переклад і переклад з допомогою системи автоматизованого перекладу – дві абсолютно різні речі. І на сьогоднішній день «кішки» стають вірним помічником для перекладачів при роботі з письмовими перекладами текстів, для локалізації сайтів або навіть для перекладу субтитрів та інших перекладацьких проєктів. Окрім цього, багато перекладацьких агентств та бюро використовують CAT-програми для роботи навіть над невеликими текстами та документами для перекладу. Основна причина такого широкого використання систем автоматизованого перекладу замовниками полягає у тому, що компанії, які працюють на міжнародному уринку та потребують перекладу для своїх товарів і послуг, мають на меті створити, поповнювати на постійній основі, а головне уніфікувати свою власну термінологічну базу (ТМ) для її використання у подальшому. CAT-програма на практиці дозволяє значною мірою скоротити час самого перекладу. Наприклад, якщо перекладач часто працює над текстами аграрної тематики, однотипними та схожими за структурою документами, згадані програми значною мірою допомагають виконати науково-технічний переклад великої кількості текстів (Ольховська, 2016).

Отже, такі CAT-програми не мають нічого спільного з системами машинного перекладу, їх призначення полягає у спрощенні процесу перекладу однотипних документів. Тому у цьому автоматизованому процесі обов'язково має бути присутнім перекладач, який виконує повною мірою свої функції. Єдине, що робить машина, – це запам'ятовування перекладених фрагментів тексту та їх використання у наступних перекладах. За підрахунками компанії Promt, використання CAT-технологій дозволяє підвищити ефективність перекладів до 80 відсотків (Ольховська А.С., 2016). При цьому, у використанні систем автоматизованого перекладу є також свій недолік, оскільки вони не допоможуть при перекладі художніх текстів або текстів, які не об'єднані спільною термінологією та стосуються абсолютно різних галузей знань, наприклад ядерна фізика та філологія.

Основне призначення ТМ-інструментів, за А. Л. Семеновим, – збереження пар речень у перекладацькій базі даних. Принцип дії ТМ-інструментів простий. Зазвичай вони інтегруються з такими поширеними офісними програмами, як, наприклад, Word. Деякі з них мають власні засоби редагування тексту, інтерфейси яких мало відрізняються від звичних для сучасного перекладача інтерфейсів текстових редакторів. Сучасний ТМ-інструмент являє собою складну комп'ютерну систему, в яку входить багато програм, що мають різні функції (Семенов, 2008). Саме таким чином побудована найпоширеніша система TRADOS.

Розглянемо деякі особливості цієї системи, зокрема на прикладі версії SDL TRADOS Studio 2019. Система ґрунтується на таких основних концептах: перекладацька пам'ять (Ntranslation Memory - ТМ), словник автозаповнення (AutoSuggest Dictionary), TermBase (термінологічна база).

Перекладацька пам'ять – це двомовна база даних, у якій зберігаються цілі речення і їхній переклад як пари сегментів, відповідно до якої перекладацька одиниця складається з оригіналу і речення мовою перекладу, тобто пропонується переклад цілих речень або фрагменти сегментів. Зазвичай сегмент – це речення, але це також може бути кілька слів. Перекладацька пам'ять «запам'ятовує» кожен сегмент, який був перекладений і зберігає сегментну пару мовою оригіналу / мовою перекладу у ТМ як одиницю перекладу. Якщо ідентичний або схожий сегмент з'явиться далі, то його вже не потрібно буде перекладати з нуля. Натомість переклад може бути легко відновлений із пам'яті. Відповідно система пропонує такі види збігів перекладу: 100 %, неоднозначні (нижче ніж 100 %) та контекстуальні (більше ніж 100 % – тобто не лише сегмент, але й контекст є ідентичними). Така технологія пропонує дві основні переваги:

- швидший переклад та заощадження часу на переклад сегментів, які повторюються;
- краща змістовність і якість перекладу: з ТМ перекладач впевнений, що він перекладає так само сегменти, які траплялися раніше, тим самим не спантеличуючи читача.

Термінологічна база – це електронний словник, замість цілих сегментів тут містяться окремі слова та вирази. Створення та поповнення такої бази є корисним для зберігання специфічних термінів, які складно знайти у звичайному словнику. У реченні мовою оригіналу автоматично відбувається пошук відповідних термінів у системі. Це значно

заощаджує час, оскільки не потрібно відкривати додаток, щоб провести дослідження щодо цього терміна. З використанням такої технології в перекладача виникають такі переваги:

- заощадження коштів та часу, оскільки не треба шукати та друкувати багатослівні вирази;
- підвищення якості, оскільки якщо один і той же вираз використовується у тексті кілька разів, то термінологічна база допомагає уникати непотрібних варіацій, які будуть дезорієнтувати читача;
- можливість створювати і керувати термінологією, яка є специфічною і яку неможливо знайти у звичайному словнику.

Словник автозаповнення – зберігає фрагменти сегментів, тобто автоматично пропонує фрагменти сегментів під час друкування тексту. Наприклад, під час набору літери *d* система запропонує відповідний вираз, якій підходить за першою літерою *distribution pattern of centipedes*. Цей словник створюється на основі перекладацької пам'яті і є так званим помічником при перекладі, який автоматично пропонує корисні слова, вирази та фрази при аналізі перекладацької пам'яті.

Крім цього, система передбачає роботу із файлами різних форматів MS Word, MS Power Point, MS Excel, PDF, які конвертуються у зручний для реципієнта формат, що значно спрощує роботу з документами. Спрощується технічний бік виконання перекладу й тим, що весь текст для перекладу ділиться на сегменти (строки), переклад кожного з яких передбачає певний статус (перекладений, неперекладений, чернетка), що допомагає відстежити обсяг виконаної роботи.

Програма існує у двох версіях: для виконання єдиного проєкту та для виконання мережевого проєкту. ТМ-інструмент, установлений у локальній мережі певної перекладацької агенції, може надати доступ до документу для перекладу кільком перекладачам одночасно. У випадку обмеженого часу для перекладу великих за обсягом текстів часто до роботи доводиться братися одразу кільком перекладачам, що допомагає усім учасникам перекладацького процесу слідкувати за уніфікацією термінології та значно спростити організаційний момент, де кожен із учасників проєкту має свій конкретний обсяг роботи.

У програмному пакеті TRADOS, крім бази ТМ, є також інші опції: інструмент для вирівнювання (alignment tool), який дозволяє створювати базу даних ТМ за старим документом та його перекладом, інструменти для аналізу тексту (визначення

кількості повторів, а також кількості збігів із базою ТМ та ступеня збігу сегментів), інструмент для попереднього перекладу (обробка текстів, що дозволяє підставити сегменти, які збігаються з базою, у деяких випадках – виділити ті сегменти, що не мають збігів). Програма також дозволяє гнучко налаштовувати та змінювати інтерфейс залежно від потреб користувача. У пакеті міститься також додаткова програма, що дозволяє створювати термінологічні бази та працювати з ними (програма Multiterm). У TRADOS також є AppStore, де через власний акаунт можна придбати різноманітні плагіни до програми та користуватися ними з метою оптимізації роботи та покращення функціональності програми (YourProductivity, Anditote Verify, Jobs, etc.) (Бондаренко, & Струк, 2014).

Отже, узагальнимо переваги використання CAT-програм на основі ТМ інструментів: 1) гарантований контроль порожніх сегментів, оскільки програма чітко визначає і виокремлює неперекладені сегменти; 2) уніфікованість термінології завдяки використанню єдиної термінологічної бази; 3) робота з різними форматами документів (Adobe Reader (.pdf), Microsoft Excel (.xls) тощо); 4) підвищення продуктивності, зниження часових та трудових затрат, особливо під час роботи над документами, що містять текст, який часто повторюється, або під час перекладу нових редакцій документів; відсутність необхідності повторного форматування перекладеного тексту; 5) збереження бази даних перекладів для подальшого використання під час роботи над новими проєктами; наявність функції суміщення технології ТМ та машинного перекладу; 6) вибір програмної оболонки того чи іншого розробника, що найповніше відповідає вашим вимогам до функціональності та зручності роботи; 7) можливість автоматичної перевірки правильності (більшість CAT-інструментів мають вбудовані модулі контролю якості) (Соловьева, 2008).

Труднощі, що виникають під час використання технології ТМ та її обмеження: 1) інколи буває складно відстежити контекст сегмента тексту, що перекладається; 2) використання ТМ-технології потребує певної підготовки; 3) програмні оболонки для технології накопичувального перекладу підтримують не всі формати; 4) програмні оболонки бувають несумісні одна з одною; 5) висока вартість програм, особливо мережевих версій (є безкоштовні або умовно безкоштовні CAT-програми, але особливого розповсюдження вони не набули через свою обмежену функціональність);

б) всі програмні доповнення також платні; 7) якщо сегмент тексту було перекладено неправильно, а перекладач або редактор його пропустили, то під час використання цієї бази даних у подальшому усі аналогічні сегменти будуть також перекладені неправильно; 8) необхідно постійно відстежувати якість баз даних ТМ, оновлювати та редагувати їх уміст, дуже часто вручну; 9) низька ефективність під час роботи з текстами, в яких мало сегментів, що повторюються, або ж де такі сегменти взагалі відсутні, тобто для перекладу текстів різних тематик (Катфорд, 2009); 10) неможливість застосування при перекладі художньої літератури, для перекладу в разі транскреції.

Результати дослідження. Таким чином, для перекладача оцінка ризиків при використанні САТ-програм буде на користь таких програм у щоденній перекладацькій роботі, оскільки нині – це вимога ринку перекладацьких послуг, це майбутнє перекладацької індустрії, яке обов'язково має бути враховане в освітньому процесі при підготовці майбутніх фахівців з перекладу. Оволодіння кожним елементом САТ програми та розуміння їх сутності забезпечить у майбутньому формування компетентності у використанні інформаційних технологій майбутніми перекладачами та правильну культуру використання машинного перекладу. Знання та уміння використання сучасних перекладацьких інформаційних технологій стануть у пригоді фахівцям з перекладу, а їх формування може відбуватися у межах вибіркової дисципліни здобувачів вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія (переклад включно). Теоретичне обґрунтування змісту вибіркової дисципліни становить перспективу подальших наукових розвідок.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Бондаренко, О., & Струк Т. (2014). *Основні напрямки покращення підготовки перекладачів на базі ВНЗ*. Зміст підготовки перекладачів та сучасні вимоги професії: наук.- практ. конф. Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 7–14.
- Дем'янов, В. (2019). *Машинного перекладу не існує*. Взято з <https://technolex.com/uk/articles/rage-against-the-machine-translation.html>.
- Зінуківа, Н. В. (2014). Професійна підготовка перекладачів у сучасних умовах: вимоги ринку перекладацьких послуг. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*, 2 (8), 42–47.
- Катфорд, Дж. К. (2009). *Лингвистическая теория перевода: Об одном аспекте прикладной лингвистики*. Москва: ЛИБРОКОМ.

- Кутузов, А. Б. (2007). *Компьютерные технологии в формировании профессиональной компетенции переводчика*. Языки профессиональной коммуникации, III Междунар. научн. конф. Челябинск, 244-250.
- Ольховська, А. С. (2016). Аналіз сучасного перекладацького ринку як основа для побудови методики навчання перекладу. *Молодь і ринок*, 3 (43), 94-100.
- Семенов, А. Л. (2008). *Современные информационные технологии*. Москва: Академия.
- Соловьєва, А. В. (2008). *Профессиональный перевод с помощью компьютера*. СПб.: Питер.
- Черноватий, Л. М. (2013). *Методика викладання перекладу*. Вінниця: Нова Книга.
- Bowler, L. (2004). *Bilingual Concordances and Translation Memories: A Comparative Evaluation*. Language Resources for Translation Work, Research and Training, Second International Workshop. Stroudsburg, 70–79.
- Lagoudaki, E. (2006). *Translation Memories Survey*. Взято з <http://www3.imperial.ac.uk/portal/pls/portallive/docs/1/7307707>.

REFERENCES

- Bondarenko, O., & Struk T. (2014). *Osnovni napriamky pokrashchennia pidhotovky perekladachiv na bazi VNZ*. Zmist pidhotovky perekladachiv ta suchasni vymohy profesii: nauk. - prakt. konf. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovskiy universytet imeni Alfreda Nobelia, 7–14.
- Dem'ianov, V. (2019). *Mashynnoho perekladu ne isnuie*. Retrieved from <https://technolex.com/uk/articles/rage-against-the-machine-translation.html>.
- Zinukova, N. V. (2014). Profesiina pidhotovka perekladachiv u suchasnykh umovakh: vymohy rynku perekladatskykh posluh. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia*, 2 (8), 42–47.
- Katford, Dzh. K. (2009). *Lingvisticheskaya teoriya perevoda: Ob odnom aspekte prikladnoy lingvistiki*. Moskva: LIBROKOM.
- Kutuzov, A. B. (2007). *Komp'yuternye tekhnologii v formirovanii professional'noy kompetentsii perevodchika*. Yazyki professional'noy kommunikatsii, III Mezhdunar. nauchn. konf. Chelyabinsk, 244-250.
- Olkhovska, A. S. (2016). Analiz suchasnoho perekladatskoho rynku yak osnova dlia pobudovy metodyky navchannia perekladu. *Molod i rynek*, 3 (43), 94-100.
- Semenov, A. L. (2008). *Sovremennye informatsionnye tekhnologii*. Moskva: Akademiya.
- Solov'eva, A.V. (2008). *Professional'nyy perevod s pomoshch'yu komp'yutera*. SPb.: Piter.
- Chernovaty, L. M. (2013). *Metodyka vykladannia perekladu*. Vinnytsia: Nova Knyha.
- Bowler, L. (2004). *Bilingual Concordances and Translation Memories: A Comparative Evaluation*. Language Resources for Translation Work, Research and Training, Second International Workshop. Stroudsburg, 70–79.
- Lagoudaki, E. (2006). *Translation Memories Survey*. Retrieved from <http://www3.imperial.ac.uk/portal/pls/portallive/docs/1/7307707>.

Отримано 13.12.2019